

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
"КНИЖКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ІВАНА ФЕДОРОВА"

**ІНСТРУКЦІЯ
ПРО ПОРЯДОК НАДАННЯ
МІЖНАРОДНОГО СТАНДАРТНОГО СЕРІЙНОГО
НОМЕРА (ISSN) В УКРАЇНІ**

(схвалено Вченою радою, протокол № 8 від 29.08.2024)

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Загальні положення.....	7
2. Терміни та визначення понять.....	7
3. Порядок надання ISSN суб'єктам у сфері медіа.....	8
4. Серіальні видання та інші продовжувані ресурси, що підлягають Міжнародній стандартній нумерації в системі ISSN.....	8
5. Склад і структура ISSN.....	9
6. ISSN у штриховому коді символіки EAN-13.....	11
7. Реєстр ISSN і метадані, що їх супроводжують.....	11
8. Розміщення ISSN.....	11
9. Порядок надання ISSN продовжуваним ресурсам.....	13
10. Відповідальність суб'єктів у сфері медіа щодо використання ISSN.....	14
11. Інформація про ISSN.....	15

ПЕРЕДМОВА

Необхідність у короткому, унікальному та однозначному ідентифікаційному коді для серіальних видань була визнана на міжнародному рівні. У зв'язку із проблемами, що виникали у процесі обміну інформацією між бібліотеками та надання послуг реферування, обміну між іншими користувачами, постачальниками, дистриб'юторами та іншими посередниками, видавці та інші виробники серіальних видань почали потребувати створення стандартного коду. Комунікація між різними організаціями вийшла за межі національних кордонів і вимагала створення міжнародного числового коду, оскільки більшість виробників та споживачів серіальних видань не використовують єдиний алфавіт. У відповідь на ці вимоги було створено ідентифікаційний код для серіальних видань — Міжнародний стандартний номер серійного видання — ISSN (International Standard Serial Number).

Згідно з положеннями стандарту ISO 3297 відповідальність за присвоєння ISSN та контроль за їх використанням було покладено на Міжнародний центр ISDS (International Serial Data System), який було створено як міждержавну організацію в межах програми UNESCO/UNISIST. У 1993 році ISDS стала мережею ISSN, яка складається з Міжнародного центру і національних центрів ISSN, заснованих у країнах, які приєдналися до Статуту мережі ISSN. Наразі мережа ISSN нараховує 94 країни-учасниці.

У 2002 році бібліотечною спільнотою було визначено нову категорію ресурсів - «продовжувані ресурси», що охоплює нові види ресурсів, такі як бази даних, які постійно оновлюються, а також традиційні серіальні видання.

Успішне функціонування мережі ISSN залежить від дотримання всіма учасниками загальних правил і стандартів щодо реєстрації серійних видань, а також при підготовці відповідних записів для Міжнародного реєстра ISSN. Правила гармонізовано з чинними міжнародними стандартами щодо Міжнародного стандартного бібліографічного опису (ISBD) та інших міжнародних систем, зокрема англо-американських правил каталогізації (AACR, 2-е видання) та ін.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та засобів масової комунікації спричинив, зокрема, появу на ринку електронні продовжувані ресурси.

Управління системою ISSN на міжнародному рівні здійснює Міжнародний центр мережі ISSN (Франція, м. Париж). Головні функції Міжнародного центру такі:

- пропагування, координація, упровадження, здійснення нагляду за системою ISSN в усьому світі;
- представлення інтересів ISSN-спільноти в інших релевантних організаціях;

- призначення відповідних організацій національними центрами ISSN, а в разі необхідності відміна таких призначень;
- забезпечення підтримки та доступу до Міжнародного реєстру ISSN;
- присвоєння ISSN міжнародним продовжуваним ресурсам;
- присвоєння ISSN продовжуваним ресурсам, випущених у країнах, в яких національні центри ISSN не функціонують;
- здійснення моніторингу і проведення політики стосовно управління діяльністю національних центрів ISSN, зокрема процесом реєстрації ISSN, включаючи отримання будь-яких фінансових надходжень, пов'язаних з цим процесом;
- допомога у виявленні дубльованих ISSN;
- розглядання апеляцій щодо рішень, прийнятих національними центрами ISSN;
- розроблення нормативних документів для користувачів системи ISSN;
- впровадження та здійснення фінансових заходів, які необхідні для забезпечення діяльності Міжнародного центра ISSN, у тому числі фінансові надходження від національних центрів ISSN.

Для управління системою ISSN на національному рівні в країнах створюються національні центри ISSN або визначаються відповідні органи, що діють як національні центри ISSN. Центр ISSN несе відповідальність на території України за:

- пропаганду та впровадження системи ISSN;
- забезпечення постійного обслуговування користувачів системи ISSN;
- контроль за правильністю функціонування системи ISSN;
- підтримка бази даних користувачів системи ISSN і метаданих, що їх супроводжують, у відповідності до вимог Міжнародного центра ISSN;
- забезпечення доступності до ISSN та метаданих, що їх супроводжують, іншим національним центрам ISSN та користувачам системою ISSN у відповідності до політики, що її проводить Міжнародний центр мережі ISSN;
- збирання та опрацювання статистичних даних, пов'язаних з діяльністю системи ISSN, і щорічне інформування про них Міжнародного центру мережі ISSN;
- дотримання політики щодо ISSN і процедур, що встановлені Міжнародним центром мережі ISSN у відповідності до положень чинного стандарту ISSN;
- впровадження штрихового кодування видань на основі ISSN;
- підготовка інструктивно-методичних документів;
- присвоєння ISSN продовжуваним ресурсам;
- надання консультацій щодо функціонування системи ISSN і штрихового кодування серіальних видань.

Швидке поширення у світі системи штрихового кодування спричинило підписання Контракту між EAN International — Міжнародною асоціацією товарної нумерації, UCC — Північно-американською асоціацією штрихового кодування та Міжнародним центром мережі ISSN (з Міжнародним агентством ISBN і Міжнародним центром ISMN також), який передбачає створення умов для використання системи штрихового кодування та нумерації товарів EAN/UCC (нині GS1) Міжнародним центром мережі ISSN. Цей контракт уможливорює гармонійне використання системи ISSN із системою EAN/UCC (нині GS1) і взаємно визначає й визнає сфери їхнього застосування. Щоб забезпечити унікальність систем та їхню технічну сумісність, умовами Контракту передбачено використання Міжнародним центром мережі ISSN спеціального міжнародного префіксу EAN/UCC (нині GS1) для ISSN, що має значення 977, і конвертування десятизначного в ISSN, ідентичний глобальному номеру товарної позиції GTIN³ структури EAN/UCC-13, який може бути представлений у вигляді штрихового коду символіки EAN-13.

Інструкція складається з передмови, загальних положень, дев'яти розділів, де розглядаються продовжувані ресурси, які підлягають Міжнародній стандартній нумерації, склад, структуру ISSN, ISSN у штриховому коді символіки EAN-13, розміщення, порядок надання та відповідальність щодо використання ISSN, а також формат метаданих.

³ Ідентифікаційний номер GS1, що забезпечує однозначну ідентифікацію товарної позиції будь-де у світі.

ІНСТРУКЦІЯ

ПРО ПОРЯДОК НАДАННЯ МІЖНАРОДНОГО СТАНДАРТНОГО СЕРІЙНОГО НОМЕРА В УКРАЇНІ

1 Загальні положення

1.1 Цю Інструкцію розроблено на основі положень Міжнародного стандарту ISO 3297 Information and documentation — International standard serial number (ISSN) та офіційного видання Міжнародного центру мережі ISSN — "Посібник для користувачів системи ISSN". Інструкція визначає порядок надання Міжнародного стандартного серійного номера (International Standard Serial Number-ISSN) в Україні.

1.2 Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN) — унікальний ідентифікатор кожного серіального видання та іншого продовжуваного ресурсу. ISSN супроводжує продовжуваний ресурс, починаючи з моменту його виготовлення.

1.3 ISSN надають серіальним виданням, підготовку і випуск яких здійснюють суб'єкти у сфері медіа (засновники друкованих та онлайн-медіа, редакції та видавці, зареєстровані в установленому порядку).

1.4 ISSN надають продовжуваним ресурсам, підготовку і випуск яких здійснюють суб'єкти у сфері медіа.

1.5 ISSN є обов'язковим елементом вихідних відомостей серіального видання (згідно з ДСТУ 4861:2007 "Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості").

2 Терміни та визначення понять

2.1 Серіальне видання — видання, що виходить протягом часу, тривалість якого заздалегідь не визначена, як правило, нумерованими чи датованими випусками (томами) з постійною спільною назвою.

Приклад: журнали, газети, збірники, електронні журнали, довідники, що постійно оновлюються (безперервні каталоги), щорічні звіти, монографічні серії, а також ті журнали, збірники, та бюлетені, які виходять упродовж обмеженого часу, мають всі ознаки серіальних видань (наприклад, бюлетень, присвячений якійсь події).

2.2 Продовжуваний ресурс — видання, що виходить через заздалегідь невизначені проміжки часу, в міру накопичення матеріалу, і може бути доступним широкому загалу в будь-якій формі.

Примітка 1. Продовжуваний ресурс видається послідовно окремими випусками або частинами, зазвичай нумерованими, та не має заздалегідь визначеного закінчення.

Примітка 2. До продовжуваних ресурсів належать такі серіальні видання: газети, журнали, збірники тощо та незавершені інтегровані ресурси, наприклад, публікації, веб-сайти, що постійно оновлюються.

2.3 Незавершений інтегрований ресурс — ресурс, який постійно оновлюють за рахунок поповнення новою інформацією або внесенням змін, що не є фрагментарними, натомість є інтегрованими в одне ціле.

Приклад: бази даних, вебсайти, сторінки яких постійно оновлюються без заздалегідь визначеного закінчення.

2.4 Електронне видання — електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості та призначений для розповсюдження в незмінному вигляді.

2.5 ISBN — Міжнародний стандартний номер книги

2.6 ISMN — Міжнародний стандартний номер нотного видання

3 Порядок надання ISSN /виробникам

3.1 ISSN суб'єктам у сфері медіа надає Книжкова палата України, що виконує функції національного центру ISSN.

4. Серіальні видання та інші продовжувані ресурси, що підлягають Міжнародній стандартній нумерації в системі ISSN.

4.1 ISSN надають таким тиражованим документам:

— газетам (крім газет місцевого розповсюдження;

- журналам, бюлетеням, періодичним та продовжуваним альманахам, збірникам;
- щорічникам;
- бібліографічним покажчикам;
- серії (крім нумерованих книжкових серій);
- доповідям, звітам, збірникам статей, матеріалам наукових та інших заходів (конференцій, конгресів, симпозіумів тощо), які видають періодично чи в міру накопичення матеріалу.

4.2 ISSN, крім друкованих серіальних видань, надають

— **серіальним електронним виданням** (згідно з ДСТУ 7157:2010 "Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості"): електронному аналогу (копії, версії) друкованого видання, самостійному електронному виданню. За технологією використання: локальному, мережевому чи комбінованого використання. За характером взаємодії з користувачем: детермінованому чи недетермінованому (інтерактивному). За періодичністю: періодичному, продовжуваному, оновлюваному.

Наприклад:

Вісник Книжкової палати України

ISSN 2076-9326 (у друкованому вигляді)

ISSN 2076-9555 (он-лайн версія)

4 Склад і структура ISSN

4.1 Міжнародний стандартний серійний номер складається з аббревіатури ISSN (незалежно від мови видання) й восьми цифр.

4.2 Для позначення цифрової частини ISSN застосовуються арабські цифри від 0 до 9.

Цифрова частина ISSN складається з двох груп цифр, які містять однакову кількість цифрових знаків, відокремлених один від одного дефісом. Цифрова частина відокремлюється від аббревіатури ISSN проміжком.

Наприклад:

ISSN 2222-0437

ISSN 1050-124X

4.3 2 групи цифр ISSN розміщуються в такій послідовності:

- 1) 1 група цифр містить чотири цифри;
- 2) 2 група цифр містить цифри, остання з яких є контрольною.
- 3) Для позначення контрольної цифри може використовуватися римська цифра X, якою позначають число 10
- 1) тризначний ідентифікатор — префікс GS1 (колишній EAN/UCC) для серіальних видань, визначений Міжнародною асоціацією товарної нумерації EAN International (нині — GS1) для використання в межах системи ISSN;

Наприклад:

ISSN 2222-0437 , де
2222 — перша група цифр
0437 — друга група цифр, 7 — контрольна цифра

4.4 Неструктуроване оформлення восьмизначного номера неприпустиме. У такому випадку ISSN як Міжнародний стандартний серійний номер *недійсний*.

4.5 Ключову назву для ідентифікації та реєстрації серіального видання або іншого продовжуваного ресурсу встановлює організація, що виконує функції національного центру ISSN або Міжнародний центр мережного ISSN, під час надання серіальному виданню ISSN.

4.6 На використання ISSN і ключової назви дія авторського права не поширюється.

4.7 В окремих випадках ключову назву для ідентифікації та реєстрації серіального видання в Україні встановлює Міжнародний центр мережі ISSN.

4.8 Контрольна цифра завжди має один знак і служить для перевіряння правильності складення цифрової частини ISSN.

5 ISBN у штриховому коді символіки EAN-13

5.1 ISSN ідентичний глобальному номеру товарної позиції GTIN структури EAN/UCC-13.

5.1 977 — префікс GS1 для серіального видання.

5.2 ISSN може бути представлений у вигляді штрихового коду символіки EAN-13:

5.2.1 Для зазначення додаткової інформації про видання використовується "розширення": 2-х розрядна версія штрихового коду, що призначена для кодування додаткової цифрової інформації (add-on) і розміщується праворуч від основного штрихового коду:

5.2.2 У "розширенні" у вигляді візуально-прочитуваних цифр над штриховим кодом суб'єктом у сфері медіа може бути зазначена інформація щодо порядкового номера окремого випуску серіального видання та ін.

5.3 Наявність штрихового коду символіки EAN-13 на серіальне видання є обов'язковим.

6 Реєстр ISSN і метадані, що їх супроводжують

6.1 Суб'єкти у сфері медіа несуть відповідальність за надання національному центру ISSN метаданих щодо запланованих до випуску серіальних видань або продовжуваних ресурсів, яким будуть надані ISSN.

6.2 Тип і формат цих метаданих визначає Міжнародний центр ISSN у співпраці з національним центром ISSN.

7 Розміщення ISSN

7.1 У друкованих серіальних виданнях (крім газетних) ISSN розміщують у верхньому правому куті першої сторінки обкладинки чи переднього боку палітурки, в разі їх відсутності — у верхньому правому куті титульної чи суміщеної титульної сторінки кожного випуску періодичного чи продовжуваного видання.

У газетних виданнях ISSN наводять у правому верхньому куті першої сторінки чи в нижній частині останньої сторінки кожного випуску.

7.2 Якщо ISSN надано загальній назві та назві розділу (серії) періодичного чи продовжуваного видання, то спочатку наводять ISSN загальної назви, а під ним — ISSN назви розділу (серії).

7.3 Якщо серійне видання має два ISSN — ISSN серії та підсерії, ISSN під серії розміщують під ISSN серії на звороті титульного аркуша. Для того щоб їх розрізнити, після відповідних ISSN у дужках наводять слова "серія", "під серія".

7.4 Якщо серіальне видання має окремо видаваний періодичний чи продовжуваний додаток із самостійною назвою, то на основному виданні і на додатку наводять власні ISSN.

7.5 ISSN наводять також у складі бібліографічної смужки (згідно з ГОСТ 7.4), яку розміщують вертикально вздовж корінця видання на четвертій сторінці обкладинки чи на задньому боці палітурки.

7.6 ISSN розміщують на титульному екрані електронного серіального видання.

7.7 ISSN також розміщують на зовнішньому і внутрішньому пакуванні, ярлику, у супровідному документі на паперовому носії.

7.8 Шрифт ISSN має відрізнятися від шрифту основного тексту видання.

7.9 ISSN у вигляді штрихового коду символіки EAN-13 розміщують у нижньому лівому квадраті першої сторінки обкладинки, біля корінця з урахуванням відповідних зон стабілізації навколо штрихкової позначки (для журналів). Місце розташування штрих кодової позначки на газетах залежить від вигляду, у якому газети надходять у продаж.

7.10 Штрихковому позначку не варто розміщувати ближче, ніж 8 мм або далі, ніж 102 мм від будь-якого краю книги.

7.8.1 "Розширення" розміщують праворуч від основної штрих- кодової позначки паралельно їй.

7.8.2 Штрихкодова позначка на виданні має відповідати номінальним розмірам і не може бути зменшена по висоті.

7.8.3 Вимоги до побудови штрихкової позначки, загальні технічні вимоги та методи контролю щодо якості її друку встановлені чинними державними стандартами та допоміжними інструкціями.

8 Порядок надання ISSN виданням

8.1 Блоки ISSN розраховує та надає національним центрам ISSN Міжнародний центр мережі ISSN. При використанні блоків ISSN національні центри ISSN зобов'язані:

8.1.1 Звітувати Міжнародному центру мережі ISSN щодо присвоєних ISSN для наповнення та актуалізації Міжнародного реєстру ISSN.

8.1.2 Використовувати тільки ті ISSN, які надані Міжнародним центром мережі ISSN в межах відповідного блоку.

8.1.3 Забезпечити присвоєння ISSN на етапі підготовки серіального видання до випуску.

ISSN, наданий одноразово, ніколи не може надаватися повторно.

8.2 ISSN, наданий запланованому до випуску серіальному виданню, не змінюється й ідентифікує це видання упродовж усього часу його існування. Якщо видання переходить до плану наступного року, за ним залишається наданий ISSN. Якщо видання не виходить з якихось причин, то наданий йому ISSN використовують за узгодженням з національним центром ISSN або Міжнародним центром мережі ISSN.

8.3 Кожному серіальному виданню надають тільки один ISSN. ISSN наданий одному серіальному виданню, не може бути наданий іншому.

8.4 Якщо серіальне видання випускають на різних носіях інформації з тією самою назвою, їм надають різні ISSN.

8.5 У разі зміни назви серіального видання або продовжуваного ресурсу йому надають новий ISSN.

8.6 Зміна ціни, якщо це не пов'язано зі змінами у серіальному виданні, не впливає на ISSN.

8.7 У серіальних виданнях крім ISSN може використовуватись Міжнародний стандартний номер книги — ISBN (згідно з ДСТУ 3814).

8.8 ISBN надають виданню монографічного характеру з власною назвою, яке виходить окремим випуском (томом) продовжуваного видання, що має ISSN.

Наприклад:

Екологія моря: зб. наук. пр.

ISSN 9786-5432

Вип. № 7: Функціонування морських екосистем

ISBN 978-966-7865-02-8

8.9 ISBN надають кожному серійному виданню, що входить до складу періодичної чи продовжуваної серії.

Наприклад:

Серія "Інформаційні технології"

ISSN 1234-5678

Ткаченко В.І. Програмні засоби захисту інформації

ISBN 978-966-7865-01-7

У цьому разі, згідно з ДСТУ 4861:2007 "Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості", ISSN наводять повторно на звороті титульного аркуша в лівому нижньому куті та розміщують його під ISBN.

8.21 Кожному виданню, яке виходить у складі продовжуваного видання і має, крім загальної назви всього продовжуваного видання, власну назву тому (випуску), надають ISBN. Усьому продовжуваному виданню надають ISSN.

9 Відповідальність видавців щодо використання ISSN

9.1 Суб'єкти у сфері медіа зобов'язані чітко дотримуватися порядку надання та використання ISSN.

9.2 Суб'єкт у сфері медіа несе відповідальність за правильний порядок надання, використання і форму наведення ISSN у серіальних виданнях або інших продовжуваних ресурсах.

ISSN стає непридатним для подальшого використання, якщо:

- неправильно наведено будь-яку з цифрових груп ISSN;
- відсутня будь-яка цифрова група ISSN;
- наведені зайві цифри чи інші знаки в структурі ISSN;
- цифрові групи неправильно відокремлені одна від одної;
- неправильно наведено контрольну цифру.

9.3 Використовувати ISSN, які не пройшли реєстрацію в Міжнародному центрі мережі ISSN, не дозволяється.

9.4 Інформувати національний центр ISSN про зміну найменування, місцезнаходження, статусу засновника, видавця.

9.5 Суб'єктам у сфері медіа забороняється передавати присвоєні ISSN у користування третім особам.

9.6 Суб'єктам у сфері медіа забороняється проставляти у своїх серіальних виданнях та інших продовжуваних ресурсах ISSN, надані в користування іншими суб'єктам у сфері медіа.

10. Інформація про ISSN

10.1 Кожний національний центр ISSN здійснює інформаційне наповнення та актуалізацію бази даних суб'єктів у сфері медіа — користувачів системи ISSN, та створює записи ISSN. Записи щодо присвоєних ISSN репрезентовано на Міжнародному порталі ISSN.

10.2 ISSN серіальних видань, які вийшли у світ, наводяться в бібліографічних покажчиках тощо.

